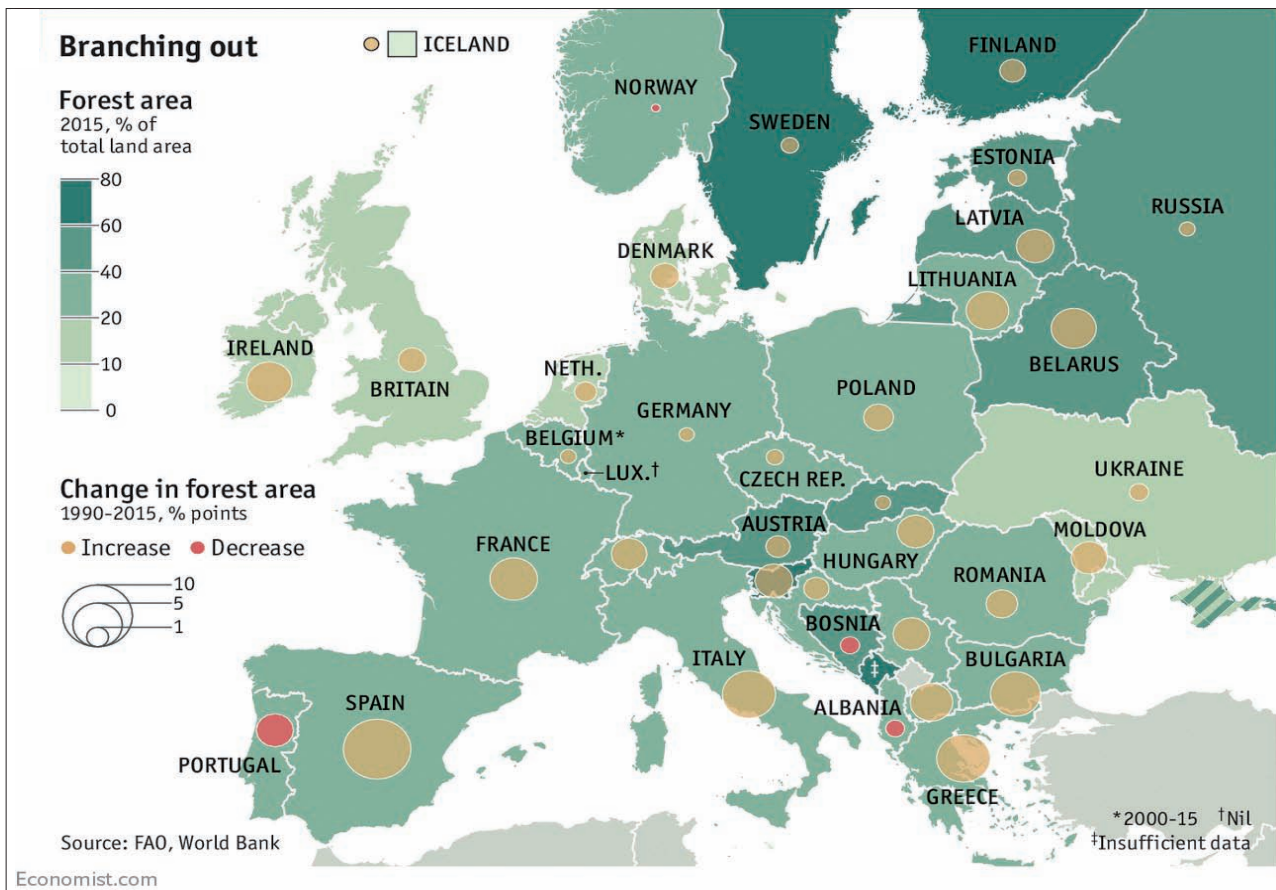

L'aprofitament del potencial forestal

El terreny forestal històricament sempre havia estat una important font de riquesa pel país. Tanmateix, és un segment que amb el temps ha anat perdent importància i pes quan podria ser un sector rentable, font de creixement econòmic i ocupació. Segons les últimes dades, el sòl forestal només contribueix en un 0,06% en el PIB de Catalunya, quan som una de les regions amb més boscos d'Europa (un 64% de la superfície disponible). Aquesta tendència és global. D'un temps ençà, el sector forestal s'ha convertit en una font de despesa a nivell global, amb un cost estimat de 5.230 milions d'euros a l'any (el 8,3% del PIB mundial) degut a la degradació d'aquest tipus de terreny. El gruix d'aquest cost deriva de la perduda d'oportunitats en relació a la producció agrícola, el millor aprofitament de la fusta i productes derivats, els espais d'aire pur i aigua dolça o l'impacte positiu que les àrees forestals tenen en termes climàtics.

Aquestes advertències les destaca el *World Resources Institute* en el seu darrer informe *Roots of Prosperity: The Economics and Finance of Restoring Land*, i on es posa de manifest la pèrdua de potencial econòmic, social i mediambiental que implica l'abandonament de les àrees forestals o la seva sobre explotació. En tots dos extrems, ens trobem davant d'un marc institucional i de polítiques públiques que no afavoreixen un entorn on empresaris i petites explotacions forestals puguin treure valor econòmic dels valuosos recursos econòmics que deriven de la fusta, però també el cautxú, el suro, entre molts d'altres. El mateix informe posa de manifest com la inversió en recuperar el terreny forestal en explotació pot ser una inversió molt rendible: s'estima que 1 euro invertit en recuperar boscos, pot tenir un retorn d'entre 7 i 30 euros. Es tracta d'una mitjana global, en el cas de zones com Catalunya el retorn pot estar prop dels 25 euros per euro invertit, de mitjana, en molts casos molt més. Uns beneficis que no són únicament econòmics.

La massa forestal està creixent a pràcticament tots els països europeus

Font: The Economist

Malgrat aquestes mètriques, l'informe estima que quasi una quarta part del total de la superfície forestal del planeta s'ha degradat en els últims 50 anys. L'informe senyala diversos motius. Primer, la falta de recollir en aquests tipus d'inversions el benefici mediambiental i social, per exemple, en termes de comptar amb una millor distribució de la població i frenar el procés d'abandonament de les zones rurals. Un altre element, és l'existència de subsidis i ajudes que molts cops són contraproduents i no afavoreixen mantenir la bona salut del sòl i els actius naturals a llarg termini. La falta de consciència del problema per part dels poders públics o la falta d'una política amb capacitat d'afrontar els problemes a llarg termini, tampoc ajuda. Els projectes per recuperar terrenys forestals i agrícoles són rentables, però tenen un horitzó temporal de 10-20 anys, molt lluny del cicle electoral de 4.

Per començar a invertir la situació primer cal reconèixer el problema i mirar d'entendre les seves causes últimes, més enllà dels símptomes. En aquest sentit, cal entendre per què actius que poden generar valor, i no només valor econòmic, no els estem aprofitant per generar economia i ocupació. Una economia que a més, no està renyida com tants cops es vol fer veure amb el respecte a la natura. El cas dels boscos resulta paradigmàtic. Quan un és propietari d'un bosc sap que pot treure benefici de la fusta. Però aquest benefici ha d'incorporar l'amortització de l'actiu, en aquest cas els arbres, una amortització que s'haurà de compensar amb noves inversions. De res serveix guanyar diners si és a costa del capital, és a dir, quedar-nos sense bosc. El que farem és anar replantant, procurant un equilibri de tal manera que l'explotació sigui rentable mantenint la salut patrimonial. De fet l'objectiu serà ampliar aquest patrimoni. A Catalunya, el 46% del valor econòmic de les zones forestals prové de la fusta, un 29% dels bolets, i un 12% de la llenya. A aquest usos cal sumar la indústria del suro, molt important a Girona, o de les plantes aromàtiques i medicinals. Però el potencial de creixement és molt gran.

Aprofitar aquest potencial i consolidar el que ja tenim per tal que sigui competitiu a casa nostra i arreu passa per diversos ingredients. Primer, un marc legislatiu estable en el temps, senzill, fàcil de fer complir i que no sigui contrari a la creació de riquesa. L'estabilitat i la predictibilitat de les lleis és un element especialment crític per inversions que tenen un cicle de 10-20 anys. ¿Qui es posarà a invertir a 10 i 20 anys sinó compta amb un mínim de seguretat jurídica? Un altre element és el de disposar amb una bona i eficaç assignació i respecte

dels drets de propietat. També cal una fiscalitat que s'ajusti a la competitivitat del sector agrícola i forestal, reconeixent el cicle que tenen aquest sector. El canvi en la cultura empresarial del país és també un element imprescindible: cal veure el món rural no només com una part desitjable del paisatge, que també (l'entorn rural té les seves servituds però també les seves recompenses), sinó com una font de recursos disponibles, riquesa i ocupació. Això últim també inclou el sector financer en el seu conjunt que ha de veure les activitats ramaderes, agrícoles i forestals, com part inseparable de la resta de sectors econòmics i actuar en conseqüència.

A més, i com demostra l'evidència empírica, els països que més riquesa generen, els països que més capital disponible tenen, són també els que tenen un major respecte mediambiental i una major cura i ordenació del territori. Treballar la terra, en totes les seves variants, de manera eficient i competitiva és també la millor manera de tenir cura del territori. D'aquesta manera es fixa la població de les zones rurals que veuen així com tenen palanques per desenvolupar-se i créixer, i al mateix temps, tenir cura del territori en tots els sentits. En el cas de les àrees forestals, afavorir un marc propici per a l'explotació és la millor garantia perquè, i de manera descentralitzada, els propietaris, participin activament en la lliuta contra incendis al marge dels incentius per fer créixer la massa forestal. D'altre banda, comptar amb un marc favorable en el sector agrícola i ramader, permet a les explotacions agrícoles invertir en millors tecnologies, més productives i amb un menor impacte sobre el medi ambient.

Per posar en marxa aquest cercle virtuós cal visió a llarg termini, i parar més atenció en els sistemes d'incentius, posant l'èmfasi en comptar amb un marc institucional sòlid i que funcioni.

